

УДК 631.115.8:061.91 (438.32)

Шульський М.Г., д.е.н., професор©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького***ІВАННА БЛАЖКЕВИЧ І КООПЕРАТИВНИЙ РУХ В ГАЛИЧИНІ**

Особливе місце в підготовці та заснуванні українських кооперативних осередків в Галичині, пропаганді кооперативних ідей та кооперативного світогляду, залучені членів, зокрема жінок, до існуючих кооперативів, посідала Іванна Омелянівна Блажкевич.

Мирослав Лукасевич

Якщо бажаєте добра своєму народові, якщо хочете правдиво трудитися для кращого завтра – зацікавтесь кооперативним питанням! Без участі жінок кооперація не може існувати.

Іванна Блажкевич

У статті представлено матеріали щодо діяльності І. Блажкевич з концентрацією уваги її в кооперативному русі у Галичині. Внесок цієї жінки в кооперацію може бути цінним надбанням для здійснення процесів відновлення кооперативних форм господарювання в умовах сьогодення.

Ключові слова: Іванна Блажкевич, кооперація, кооперативний рух, Галичина, жінки-кооператори.

Постановка проблеми. Минулий рік, як відомо, названий Міжнародним роком кооперативів. Саме із-за цих обставин в Україні і за її межами проведено цілий комплекс заходів для популяризації кооперативних форм господарювання. І це позитивно. Однак, з іншого боку, на наше переконання, недостатньо звернуто уваги на висвітлення досягнень минулого у розвитку кооперації. Більше того, більшість вчених концентрували свої зусилля на дослідження діяльності фахівців-чоловіків і майже поза увагою залишилися жінки, які внесли помітний вклад у розвиток кооперативного руху в Україні. Отже, суть постановки проблеми полягає в тому, щоб надолужити те, що прогаєне і віддати належне тим жінкам, які свою діяльність спрямовували в русло розвитку кооперації. Безумовно, все жіноцтво, його участь в кооперативному русі представити в одній статті практично неможливо – сторінки обмежені, а матеріалу надто багато. І саме тому наші дослідження присвячено одній із славної плеяди жінок-кооператорів – Іванні Омелянівни Блажкевич.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку кооперацій та участі в ній конкретних особистостей присвячені праці багатьох

вчених. Серед праць науковців щодо розвитку кооперативного руху в Україні слід виділити наукові видання львівських вчених, що присвячені 80-річчю заснування Центральної спілки споживчих товариств України (Укооспілка) та 100 річчю заснування Львівської комерційної академії [1;2], матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Міжнародному року кооператорів [3] та інші. Щодо участі жінок у розвитку кооперативного руху, то їх діяльність відображена у працях таких дослідників як: Р.Матейко і Н.Скакун [1, с. 234-238], М.Лукасевич [1, с. 327-335], Р.Кухар [2, с. 122-127] та інші.

Однак, у названих і неназваних працях науковців, хоча і відображена в деякій мірі титанічна праця жінок у розвитку кооперації, проте цей напрям наукових досліджень вимагає подальшого розвитку, що і нами проведено.

Постановка завдання. Мета даної публікації полягає у проведенні дослідження діяльності однієї з визначних особистостей у розвитку кооперації серед жіноцтва першої половини ХХ століття – Іванни Омелянівни Блажкевич. Її практичний досвід і численні публікації з проблеми кооперації можуть бути цінними в умовах сучасного відновлення і розвитку кооперативного руху в Україні.

Виклад основного матеріалу. Для виконання поставлених завдань при підготовці даної публікації використано матеріали статистичних видань, праці І. Блажкевич, результати досліджень окремих науковців тощо. При цьому, зауважимо, що серед цього різномаяття праць, ми основну увагу звернули на публікацію М. Лукасевича про І. Блажкевич [1, с. 327-335], матеріали якої стали фундаментом для написання даної статті.

Отож, хто така І. Блажкевич? В енциклопедичних виданнях радянського періоду інформація про неї відсутня, хоча частину свого свідомого і творчого життя вона прожила при радянській владі. Більше того, з вереснем 1939 р. вона пов'язувала великі надії на відродження української нації. Сказане можна підтвердити з листа І. Блажкевич (вересень 1940 р.) до відомої письменниці О.Кобилянської (1863-1942): «З приходом Червоної Армії ми із запалом кинулися творити національне життя. Незважаючи на свої літа, ні на інвалідство, обоє з чоловіком станули до праці в школі. Дуже раділа, що діждала працювати в рідній школі» [1, с. 329]. До речі, також зауважити, що такі надії і мрії мала не тільки І.Блажкевич, але переважна більшість населення Західної України. Що сталося з таким пориванням населення відомо майже всім, але ця тема іншого напрямку наукового дослідження.

В умовах незалежної України в Енциклопедії українознавства про І.Блажкевич сказано так: «Блажкевич Іванна, уроджена Бородієвич (1886), галицька кооперативна діячка і журналістка, дитяча письменниця» [4, с. 140]. У цій статті ми беремо до уваги першу складову її біографії, що вона є «кооперативна діячка і журналістка». Саме ці аспекти найбільш повно висвітлив М. Лукасевич у своїй публікації, матеріали якої ми використовуємо, як було згадано раніше, при підготовці даної праці.

Таблиця 1

Життєвий шлях Іванни Блажкевич [1, с. 327-329]

№п/п	Питання, поставлені нами	Відповіді із тексту вищевказаного джерела
1	2	3
1	Коли, де народилася І.Блажкевич і яка була її родина?	І.Блажкевич народилася 9 жовтня 1886 р. у селі Денисові Козлівського (тепер – Козівського району) на Тернопільщині в сім'ї сільського вчителя Омеляна Бородієвича, в якого, крім Іванни, було ще троє дітей. Тесть сестри Меланії був вчителем І.Франка в гімназії. Два брати – Остап та Євген, отримавши вищу освіту, вступили до лав Січових Стрільців, пізніше були сотниками Української Повстанської Армії
2	Хто виховував І.Блажкевич і де вона отримала початкову освіту?	Після смерті матері в 1890 р. Іванку на виховання взяли дідусь і бабуся по материнській лінії. Початкову освіту дівчинка отримала в Денисівській школі
3	Чим займалась І.Блажкевич в юнацькі роки?	У свої 14 років І.Блажкевич активно займалася збором етнографічного матеріалу: записувала народні пісні, перекази, приказки. В 1909 р. брала участь в етнографічній виставці в Стрию, влаштованій з ініціативи адвоката Є.Олесницького, приятеля І.Франка
4	Де продовжувала навчання І.Блажкевич?	Закінчивши виділову (семирічну) школу в Тернополі, І.Блажкевич екстерном склала іспити у вчительській семінарії у Львові. Ще 1900 р. вона писала батькові: «Хочу вчитися, щоб у майбутньому мати свій кусень хліба і не дивитись нікому в руки»
5	Що відбулось в житті І.Блажкевич у 1911 р.?	У 1911 р. І.Блажкевич вийшла заміж за народного вчителя Івана Блажкевича і разом з ним переїхала до с. Суботова, а потім – до с. Залукви на Станіславщині, де багато зробила для ліквідації неписьменності, боролася за підвищення загальної культури на селі, про що писала у щоденнику «Жінка на бойовій лінії»
6	Коли народився у подружжя Блажкевичів син і його діяльність?	В 1912 р. у подружжя Блажкевичів народився син Богдан, який згодом, після навчання в реальній школі, закінчив Львівський політехнічний інститут, став доктором технічних наук,

продовження таблиці 1

1	2	3
		заслуженим діячем науки України, членом Інтеркосмосу, автором багатьох монографій у галузі електрополя, визначним академічним ученим
7	Чим був характерним у житті І.Блажкевич період 1914-1920р.р.?	У 1914 р. І.Блажкевич призначають директором школи в с. Залукві, де подружжя застає Перша світова війна, яка розлучає їх на сім років. Тільки в жовтні 1920 р. чоловік І.Блажкевич, як австрійський військовополонений, повернувся з далекого Туркестану, щоб знову приступити до праці на освітній ниві на рідній, поневоленій землі
8	Діяльність І.Блажкевич у повоєнний період?	У повоєнний період І.Блажкевич вчителювала в школі ім. М.Шашкевича в Станіславі, а в 1922 р. повернулася до рідного Денисова, де заснувала дитячий садок, читальні, кооперативи, драмгуртки
9	Як зустріла І.Блажкевич прихід радянської влади у 1939 р.?	Вересень 1939 р. І.Блажкевич зустріла в Денисові народною вчителькою. Заколисана радянською пропагандистською машиною, вона щиро вірила в майбутні зміни на краще. У цьому ж 1939 р. вона була обрана депутатом до Народних Зборів, що дало їй змогу брати участь у громадській роботі, стати одним з організаторів справді української народної освіти
10	Діяльність І.Блажкевич у повоєнний період?	Після звільнення Тернопільщини від фашистських загарбників І.Блажкевич активно включилася у відбудову зруйнованого села, налагодила роботу місцевої школи. У 1950 р. І.Блажкевич вийшла на пенсію. На зміну громадській роботі прийшла літературна творчість, яка чекає ґрунтовного дослідження

Дослідження життя і діяльності будь-якого діяча проводиться з використанням різних методологічних прийомів і підходів. І це закономірно, адже кожна особистість в людському суспільстві є неповторимою і з своїми характерними саме для неї цілого комплексу особливостями характеру і життєвої діяльності. Ми у своїх дослідженнях обрали діалогову форму, суть якої полягає в тому, що ми ставимо питання, а відповіді знаходимо із відповідного джерела. У наших дослідженнях це праця М. Лукаевича про І. Блажкевич. Такий методологічний підхід, на наше переконання, дозволяє всебічно одночасно у доступній формі провести табличне викладення матеріалу щодо діяльності конкретної особистості. В наших дослідженнях це, як сказано про І. Блажкевич в Енциклопедії українства, «галицька кооперативна діячка і журналістка», життєвий шлях якої представлений в таблиці 1.

Наведена текстова інформація відображає всі ті складові, які характеризують різні періоди життя І. Блажкевич. Не будемо деталізовано

зупинятися на характеристиці кожного виділеного життєвого шляху в її житті (вони деталізовано представлені в даній таблиці), проте на деякі з них все-таки звернемо увагу. Отож, народилася І. Блажкевич у 1886 р. в інтелігентній сім'ї (батько Омелян Бородієвич був сільським вчителем) в Галичині (с. Денисові Козлівського тепер Козівського району Тернопільської області). Характерними особливостями родини Бородієвичів було те, що вони мали пряме відношення до життя і діяльності І. Франка. Досить також нагадати, що І. Блажкевич, ще у молодому віці (у 1894 р.) мала змогу бачити І. Франка, коли він приїжджав в село Купчиці на віче. Були і наступні зустрічі Великого Каменяра із жителями цього села, в яких брала участь І. Блажкевич. Про це все вона написала у статті «Іван Франко в с. Купчицях» у 1956 р. Наведемо лише одну цитату із цієї публікації: «В 90-х роках письменник порушив справу економічного піднесення селян через сільськогосподарські спілки. За вказівками Франка деякі люди в селі почали спільно працювати в своїх господарствах. Так, Степан Гарматій і Андрій Білий на хуторі Драгоманівка зорганізували невелике спільне господарство. Всі члени тої спілки разом обробляли землю, вони першими в селі купили деякі сільськогосподарські машини. Обидва рази свого перебування в селі Франко приходив на це господарство, розпитував про хиби, приглядався, давав поради. Спілка добре розвивалася і проіснувала аж до першої світової війни» [5, с. 260].

Інформація із спогадів І. Блажкевич про І. Франка дає підстави зробити деякі узагальнення про те, що ці зустрічі, на наше переконання, заклали ті основи світоглядів щодо поліпшення життя селян у молодій Іванні. І саме під їх впливом у неї сформувалися свої бачення у розв'язанні цих проблем з використанням різних форм кооперативного господарювання. Ще характерними особливостями життєвого шляху І. Блажкевич було те, що вона завжди займала активну позицію у своїй діяльності. Так, зокрема, у 14 років вона «активно займалася збором етнографічного матеріалу»; проявляла настирливе бажання вчитися, «щоб у майбутньому мати свій кусень хліба і не дивитись нікому в руки»; «багато зробила для ліквідації неписьменності; боролася за підвищення загальної культури на селі»; виховала сина Богдана, який став знаменитим вченим – «автором багатьох монографій у галузі електрополя, визначним академічним вченим»; у роки війни «організувала допомогу місцевому населенню, яке потерпало від воєнного лихоліття»; приділяла значну увагу на поліпшення господарської діяльності селян, спрямовуючи «свої зусилля на залучення галицьких жінок до роботи в кооперативах» та інше. Ось далеко неповний перелік всього того, до чого проявляла інтерес І. Блажкевич і що було «леймотивом її діяльності». І на остаток цієї складової її життєвого шляху відмітимо, що її Всевишній виділив довгий період життя (народилася у 1886 р. і померла 1977 р.) – 91 рік. На протязі життя вона багато зробила, а вийшовши на пенсію у 1950 р., залишила потомкам цінний письмовий скарб, який справедливо стверджував дослідник її діяльності М. Лукасевич: «чекає ґрунтовного дослідження». Це ми частково і здійснюємо у своїй публікації.

Життєвий шлях будь-якої особистості, як правило, супроводжується певними видами її діяльності, результативне здійснення якої і формує їх відомими і знаменитими. Для І. Блажкевич таким напрямом її життєвого шляху була кооперація. Основні віхи її діяльності на кооперативній ниві представлені у таблиці 2. У численних своїх працях (дослідник М. Лукасевич для підготовки

Таблиця 2

Діяльність І. Блажкевич на кооперативній ниві [1, с. 329-333]

№п/п	Питання, поставлені нами	Відповіді із тексту вищевказаного джерела
1	2	3
1	Яке місце в діяльності І.Блажкевич посідала кооперація?	У її агітаційно-пропагандистській, організаторській діяльності кооперація посідала особливе місце. Саме в ній вона бачила той важіль, з допомогою якого можна було не лише протистояти польському засиллю, а й торувати шлях для подальшого розвитку українського суспільства
2	Яку роботу проводила І.Блажкевич серед жінок?	Констатуючи відірваність тогочасного галицького жіноцтва від політичної громадської та культурної роботи, І.Блажкевич спрямувала свої зусилля на залучення галицьких жінок до роботи в кооперативах, що і стало лейтмотивом її діяльності як кооперативного пропагандиста й організатора саме в жіночому середовищі
3	На які проблеми звертала увагу І.Блажкевич у виступі в 1929 р.?	Виступаючи в 1929 р. на загальних зборах Ревізійного союзу українських кооперативів, І.Блажкевич зі смутком констатувала, що в кооперативному русі більше уваги приділяється чоловікам, ніж жінкам. Поза тим, на її думку, всяка «господарка без жінки-газдині ніколи не йде як слід»
4	В яких часописах І.Блажкевич висвітлювала свої погляди на роль жінки в кооперації?	Питання про це місце і роль жінки в кооперації І.Блажкевич висвітлювала в численних публікаціях у часописах «Жіноча доля», «Кооперативна республіка», «Жіночий голос» та ін. На думку І.Блажкевич, жінка ніколи не діждеться полегшення, якщо кооперативну роботу вестимуть лише чоловіки, тому жінки зобов'язані «самі свої діла в свої руки взяти»
5	В чому вбачала І.Блажкевич майбутнє кооперації?	І.Блажкевич турбувало засилля польських товарів, промислово-торгівельна політика і місце, яке посідала в ній кооперація. Вбачаючи в кооперації майбутнє, вона закликала організуватися в кооперативи і водночас оголосити бойкот приватному капіталові і приватним купцям

продовження таблиці 2

1	2	3
6	Як І.Блажкевич відносила до посередників?	Вона різко виступала проти посередників, які «не лише підбивають ціни, щоб збільшити свої заробітки, вони ще й недоважують, недомірюють, а там і сфальшивлять споживчі артикули... Вони спричиняють подорожання виробів», що відбивається також на ціні селянських виробів
7	Як орієнтувалася І.Блажкевич у міжнародному жіночому і кооперативному русі?	І.Блажкевич добре орієнтувалася в міжнародному жіночому і кооперативному русі. Вільно володіючи декількома європейськими мовами, вона на сторінках кооперативної періодики пропагувала досвід кооперативної роботи зарубіжжя, публікувала порівняльні статті про роль жінки в кооперативах Німеччини, Англії, Шотландії, Ірландії
8	Як відносила І.Блажкевич до кредиту?	Споживчий кредит, – зазначала вона у статті, спеціально присвяченій цьому питанню, – це не поміч, а велике лихо, з яким ми мусимо раз на завжди зірвати. Відмова від товарного кредиту піде на здоров'я не тільки вам особисто, а й оздоровить наші кооперативи, які підупали внаслідок розборгування майна
9	Як оцінила діяльність І.Блажкевич О.Кобилянська?	Сподвижництво І.Блажкевич на терені залучення нових членів до кооперативів не могло залишитися непоміченим. Буковинська письменниця О.Кобилянська назвала її «галицькою» Жанною д'Арк

публікації про І.Блажкевич використав 30 друкованих її праць і 27 творів про неї) вона спрямовувала «свої зусилля на залучення галицьких жінок, до роботи в кооперативах», була переконана в тому, що «господарка без жінки-газдині ніколи не йде як слід», що «кооператив це нічого іншого як частина домашнього господарства». Всі ці узагальнення і підтвердження дали підстави її прийти до досить категоричного висновку: «Без участі жінок кооперація не може існувати». І з цим слід погодитися чоловікам-кооператорам як у минулому, так і в сучасному і тим більше у майбутньому розвитку кооперативного руху.

І.Блажкевич підходила до організації і діяльності кооперативних структур з чисто практичної оцінки їх функціонування. Так, зокрема, вона різко виступала проти посередників, які, на її переконання, не тільки «підбивають ціни, щоб збільшити свої заробітки, вони ще й недоважують, недомірюють, а там і сфальшивлять споживчі артикули». І в сьогоdnішніх умовах ці твердження є актуальними і саме такі дії посередницьких структур спонукають аграрних виробників до формування дійових кооперативів. Негативно І.Блажкевич ставилася до кредитів. Безумовно, з позиції сьогоdnення така оцінка кредитних

відносин може сприйматися по-різному. Адже, якщо кооперативна структура візьме кредит під високу ставку оплати за його користування і не зможе своєчасно повертати позичені кошти, то це є «не поміч, а велике лихо, як стверджувала вона, з яким ми мусимо раз і на завжди зірвати». З цим слід погодитися. Однак, з іншого боку, якщо, скажімо, банківські установи надають кредити на вигідних умовах для виробників, то чому цим не скористатися? Безумовно бажано і необхідно. І такі підходи використовуються в умовах сьогодення.

Таблиця 3

Окремі висловлювання І. Блажкевич про кооперацію [1, с. 329-333]

№п/п	Питання, поставлені нами	Відповіді із тексту вищевказаного джерела
1	2	3
1	Як трактувала поняття кооператив І.Блажкевич?	В одній з численних публікацій у часописі «Жіноча доля» вона писала: «...Кооперація – то не лиш сей склепок (магазинчик, – авт.) мішаних товарів, але наша господарська організація», яка може нас вирвати із ярма безчисленних посередників, котрі тягнуть останні життєві соки з нашого народу
2	В чому І.Блажкевич вбачала єдність кооперативу і домашнього господарства та роль жінки в кооперації?	Кооператив нічого іншого як частина домашнього господарства...без кооперативи кожне господарство скорше чи пізніше впаде жертвою визиску приватних торгівців і докотиться до руїни... кооперативи доти не будуть вповні виконувати свого завдання, доки наше жіноцтво замість громадно горнутись в члени кооператив, буде триматись осторонь від усіх інших господарських організацій. Без участі жінок кооперація не може існувати
3	В чому вона вбачала мету кооперації?	А кінцева мета кооперації, вважала І.Блажкевичи, – «поволі усувати шкідливі для загалу явища теперішнього економічного ладу та поліпшити умови існування населення взагалі»
4	Що необхідно зробити, щоб поліпшити функціонування кооперативних структур?	Необхідно змінити відношення жінок до наших кооперативних крамниць. Бо прийде розуміння, що кооперативна крамниця – це початок перебудови теперішнього суспільного устрою, в якому повно визиску, фальші й ошуканства, на новий кращий устрій, де пануватиме правда і справедливість

продовження таблиці 3

1	2	3
5	В чому полягає завдання кооперації?	Коли наше жіноцтво з'ясує собі, що одне з завдань кооперації є боротьба з капіталістичним визиском і фальшем... коли зрозуміє – в кооперації об'єдналися одиниці, щоб спільно досягнути добробут людства, тоді перестанемо дивитися на наші кооперативи по селах, як на марні крамнички, але приляжемо до них цілою душею
6	Як відносилась І.Блажкевич до виховання жінок-кооператорок?	Доки наша кооперативна верхівка не подбає про виховання жінок-кооператорок, доки провід наших споживчих кооператив спочиватиме, як досі, виключно в руках чоловіків – доти наша споживча кооперація буде штигулькати, – як кінь на трьох ногах
7	Як відносилась І.Блажкевич до боргів?	І.Блажкевич вважала, що «борг веде до життя понад стан, бо дає нагоду набувати не лише конечно потрібні речі, але також багато такого, без чого можна обійтись. Надто розборгування кооперативного майна скоріше чи пізніше доведе також саму кооперативу до загибелі»
8	В чому проявився її талант кооперативного агітатора і пропагандиста?	«В той час, коли одні брали участь у міжнародних конференціях за кордоном, виголошуючи доповіді в блискучих залах лондонського парламенту, другі мчали поспішати поїздом по Європі, мені судила доля служити тій же справі, мандруючи по селах рідного Поділля, Покуття і Волині», – писала у своїх спогадах І. Блажкевич

Проживши довге життя і написавши цілу низку праць як з проблем кооперації, так і з інших сфер суспільних відносин І. Блажкевич залишила нам цінну творчу спадщину. Її окремі висловлювання і твердження настільки об'єктивно відображають реальну дійсність того періоду, в якому довелося їй жити і творити, що вони можуть бути використанні в умовах сьогодення для відновлення кооперативного руху в Україні. Більше того, її крилаті цитати можна у повній мірі використовувати як епіграфи до написання різних за тематикою праць, у першу чергу це відноситься до розв'язання проблем кооперації. Наведена інформація в таблиці 3 підтверджує сказане.

На закінчення цієї публікації наведемо висловлювання письменниці О.Кобилянської про І.Блажкевич, яка «назвала її «галицькою» Жанною д'Арк». З цією оцінкою можна у повній мірі погодитися. І вона, в деякій мірі, позбавляє нас доповнити що-небудь про цю патріотку рідного краю.

Висновки. Результати проведених досліджень дозволяють констатувати, що у розвиток кооперативного руху в Галичині значний внесок зробили жінки. Життя і діяльність Івонни Блажкевич є тому підтвердженням. У сьогоднішніх

умовах нам не тільки слід відзначити досягнення у розвитку кооперації чоловіків-кооператорів, але не забувати про кооперативну діяльність жіноцтва. Однобокий підхід до оцінки окремих особистостей не тільки в питаннях кооперації, але і в інших сферах діяльності приводить часто до забуття тих осіб, які внесли помітний вклад у розвиток суспільних відносин в різних галузях виробництва і сферах діяльності. І про це не слід забувати, а постійно нагадувати наступним поколінням про важливі здобутки жінок у різних сферах діяльності. Щодо кооперації, то твердження І. Блажкевич про те, що: «Без участі жінок кооперація не може існувати» є актуальним в умовах сьогодення. Таким воно залишиться і для майбутніх поколінь.

Література

1. Українські кооператори. Історичні нариси. Книга 1. – Львів: Вид-во «Укоопосвіта» Львівської комерційної академії, 1999. – 456 с.
2. Українські кооператори. Історичні нариси. Книга II. – Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2001. – 338 с.
3. Кооперативний маркетинг в агробізнесі: проблеми і перспективи розвитку в Україні: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої Міжнародному року кооператорів (м. Житомир, 5-7 квітня 2012 р.). – Житомир: Вид-во ЖНАЕУ, 2012. – 394 с.
4. Енциклопедія українознавства. Том 1. Перевидання в Україні. – К.: Глобус, 1993. – 400 с.
5. Блажкевич І. Іван Франко в с. Купчинцях / І. Блажкевич // Іван Франко у спогадах сучасників / Упорядники О.І.Дей та Н.П.Корнієнко. – Львів: Книжково-журнальне видавництво, 1956. – С. 257-261.

Summary

Shulsky M.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhyskij*

IVANNA BLAZHKEVICH AND COOPERATIVE MOTION IN GALYCHINA

This article presents materials on the activities of I. Blazhkevych concentrating it in the cooperative movement in Galychina. The contribution of women in cooperatives can be a valuable asset in the process of cooperative forms of economic recovery in the present.

Key words: *Ivanna Blazhkevich, cooperation, cooperative motion, Galychina, women-cooperators.*

Рецензент – д.е.н., професор Музика П.М.